A°. 1842. N°. 215.

ARNHEMSCHE COURANT.

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is *f* 5 in de drie maanden. —)

ZONDAG 30 OCTOBER.

(De prijs der Advertentiën is, van *een* tot *vijf* regels *f* 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

De industrie-school te Delft.

Ondanks alle vertoogen schijnt het bestuur te volharden om eene soort van polytechnische school te Delft te willen oprigten. Bij koninklijk besluit van 20 october is het daartoe strekkend plan vastgesteld en in de *Staats-Courant* van 24 october medegedeeld. Gelijk in alles, heeft men ook hierin voor andere landen niet willen onderdoen, niet willen inzien, dat, hetgeen in een land van 30 millioen inwoners zonder bezwaar van eenig belang geschieden kan, de krachten van een land van twee en een half millioen wel eens te boven kan gaan. Wij hebben dus nu, zoo wel als Frankrijk, eene polytechnische school; *nos poma natamus*.

Maar hebben wij er wel eene? Ook na de openbaarmaking van dit plan, weten wij daarvan even veel als vroeger. Uit de vakken van onderwijs, welke daar geleerd moeten worden, zal dit moeten blijken: doch, zonderling genoeg, de heer SCHIMMELPENNINCK heeft niet goedgevonden in dit »plan" een woord van het plan te zeggen. Het besluit spreekt hoofdzakelijk over de toelating, het examen en de verdeeling der leerlingen in klassen. Datgene, hetwelk men het eerst in het plan zoude verwachten, — de opgave der lessen, — wordt vruchteloos gezocht. Het eenige, wat wij daaromtrent aantreffen, is art. 5, waarin gezegd wordt »dat een programma, »houdende opgave der vereischten om tot het onder»wijs der akademie te worden toegelaten, en de be»schrijving van den geheelen omvang van het on»derwijs, dat in den loop der vier studie-jaren zal »worden gegeven door den directeur, met voorken»nis van den beschermheer, aan den minister van »binnenlandsche zaken zal voorgelegd en door dezen »in de *Staats-Courant* geplaatst worden."

Een verstandig bestuur zoude de algemeene regels van alle onderwijs bij eene *wet* willen vestigen. Het onze beschouwt de inrigting van dat onderwijs als eene zaak van te gering belang, zelfs voor een koninklijk besluit, en laat de bepaling aan eenen ondergeschikten ambtenaar over, onder goedkeuring des ministers. Het zal dus niet de koning zijn, die, *na voorlichting van den raad van state*, de grondslagen van het onderwijs regelen zal; het zullen de heeren LIPKENS en SCHIMMELPENNINCK zijn, die den koning evenzeer als de natie met een besluit in de *Staats-Courant* verrassen zullen. De heer SCHIMMELPENNINCK kan haar op eene zoo groote of kleine schaal inrigten als hij verkiest: de takken van onderwijs, welke daar geleerd zullen worden, naar goedvinden, bij ministeriële resolutie, zonder dat daarin iemand gekend zij, de directeur, een' zijner onderhebbende ambtenaars, veranderen, uitbreiden, beperken.

Gelijk het een raadsel tot dus verre is, wat op die school geleerd zal worden, even zoo is het een raadsel gebleven, hoe de minister de kosten daarvan zal goedmaken. De stortingen zullen daarvoor zekerlijk niet voldoende zijn: of zal men de Oost-Indische beurs maar wederom aanspreken?

Men opent een stellig vooruitzigt aan de leerlingen der eerste afdeeling, aan welke, na volbrenging hunner studiën, aanstellingen in 's rijks dienst zullen uitgereikt worden. Men had niet te veel gedaan, wanneer men gezegd had, dat niet dan dat getal, hetwelk 's lands dienst vordert, daarin opgenomen kan worden, en dit getal jaarlijks had laten bepalen. Doch gelijk de redactie van het gansche besluit verward is, zoo is dit niet gemeld en schijnt alleen bij gevolgtrekking uit de vierde alinea van artikel 13 opgemaakt te kunnen worden. Doch hoe nu, wanneer men de lessen der eerste afdeeling wil bijwonen en van de aanstelling afzien wil? Men had daaraan moeten denken, dewijl men het getal leerlingen onbepaald gelaten heeft.

Wanneer iemand, die zijne opleiding aan de akademie niet ontvangen heeft, verlangen mogt zich aan het examen te onderwerpen, dat van de leerlingen der school afgenomen wordt, zal hij dit mogen doen; doch uit het diploma zal moeten blijken, dat hij zijne opleiding *niet* aan de akademie ontving. Is de bedoeling hiervan, een monopolie dier betrekkingen, op welke het diploma regt zal geven, voor de Delftsche school te vestigen? Het ware eene kleingeestigheid en zou zekerlijk niet tot voordeel dier nijverheid strekken, welker bevordering men met deze instelling zegt te willen bevorderen.

Even als het besluit zwijgt over de vakken, in welke onderwijs gegeven zal worden, — even zeer zwijgt het over de hoegrootheid van het personeel, dat men aan die school verbinden wil. Wij weten noch het aantal leeraren, noch dat der hoogleeraren, gelijk men, de Franschen navolgende, de hoofdonderwijzers der school gelieft te betitelen.

Waarom dit besluit genomen is, waarin juist het belangrijkste ontbreekt, is even moeijelijk te vatten als het een gunstig bewijs is van de zorg, aan de redactie der staatsstukken bij ons besteed. Heeft de raad van state dit alles over het hoofd gezien, of was de minister onverbeterlijk en stoorde hij zich niet aan gegronde aanmerkingen?

Één punt slechts deed ons genoegen. Het was dat wij daaruit zagen, dat de minister, ware het noodig, voor staats-examina niet zoude terugdeinzen. Hij heeft ze voor de school te Delft ingesteld. De examina van het hooger onderwijs behoeven groote verbetering. Zij zijn in ijdele formaliteiten ontaard. De commissie tot herziening der geneeskundige staatsregeling heeft daarom het staats-examina voorgedragen. Het voorstel heeft veel waardoor het zich aanbeveelt, zonder dat wij daarom zeggen willen, er onbepaald mede te kunnen instemmen. De zaak verdient wel van beide zijden naauwkeurig onderzocht te worden. Wij weten nu ten minste, dat de minister dien maatregel gaarne omhelzen zal. Hij heeft er het voorbeeld van gegeven bij de Delftsche school.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Luxemburg, 22 *oct.* Het bondskontingent komt niet in Luxemburg, daar het in dit geval op de sterkte van 1000 man had moeten gebragt worden. Men schijnt zich nogmaals, voor zoo verre dit mogelijk was, aan de bondsbepalingen onttrokken te hebben, en men rigt nu een kader op, dat in Echternach en Diekirch in garnizoen komt; namelijk in de eerste plaats de infanterie, naar men zegt 200 man sterk, in de laatste de kavallerie, 80 paarden sterk. De voorgeschreven bondsbepalingen zijn dus nog grootendeels ontdoken. (*Fr. Z.*)

PRUISSEN.

Berlijn, 22 *oct.* Gisteren werd in de zitting der afgevaardigden uit de standen, na eene uitvoerige voordragt van den minister van financiën, de vraag omtrent de vermindering van den zoutprijs behandeld, en, met uitzondering van elf stemmen, naar het voorstel der regering beslist.

Een voorstel tot het indienen eener petitie, dat van de Rijnlandsche afgevaardigden was uitgegaan en door de meerderheid der vergadering ondersteund werd, werd door den voorzittenden minister, als strijdig met den aard hunner bezigheden, afgewezen.

In de zitting van heden werden verscheidene uren doorgebragt met eene discussie betreffende het protokol der zitting van gisteren.

Vervolgens hield de geheime financieraad *Costenoble* eene uitvoerige voordragt over de spoorweg-kwestie. De eerste vraag: »of een algemeen spoorwegen stelsel nuttig en noodig is" kwam nu in beraadslaging, en met eene groote meerderheid werd dezelve toestemmend beantwoord. Na de beslissing dezer eerste vraag zullen nu de volgende, daaruit voortvloeijende, behandeld worden. Te oordeelen naar de tegenwoordige stemming, zullen waarschijnlijk de twee volgende vragen ontkennend beantwoord en er op aangedrongen worden, dat de staat zelf den aanleg op zich neme.

ENGELAND.

Londen, 25 *oct.* Bij de gisteren van de Kaap medegedeelde berigten mag men nog voegen, dat, volgens de officiele aankondiging van den gouverneur, den kommandant der boeren, *A. W. Pretorius*, zoo uit hoofde van zijne medewerking tot het vaststellen der vredesartikelen, als van de menschlievende wijze, op welke de krijgsgevangenen steeds door hem zijn behandeld geworden, bij een additioneel artikel begrepen is geworden onder de beloofde amnestie; zoo dat thans van dezelve enkel uitgesloten zijn de personen van *J. J. Burger*, *M.* en *S. van Breda* en *J. Prislon*.

— Men heeft geene nieuwe berigten uit China, maar een brief, den 30sten januari uit Chusan geschreven, geeft geene gunstige vooruitzigten op een spoedig herstel van den vrede en maakt daar te boven gewag van eene verandering, nu onlangs door de Chinezen in hunne wijs van oorlogvoeren aangenomen, die hoogst ontrustend voor den goeden uitslag onzer ondernemingen in dat land zou kunnen worden. De schrijver, die een geneeskundige der armee schijnt te zijn, zegt: »Er is thans minder waarschijnlijkheid van vrede, dan den eersten dag toen wij van Hong-Kong oprukten. De Chinesche regering schijnt eene nieuwe staatkunde te hebben aangenomen; zij onthoudt zich van alle onderhandeling en doet hare verdedingspunten ontruimen, naar mate wij voortdringen. Versterkingen van Europesche troepen worden hier dagelijks verwacht, en wanneer zij gekomen zijn, wil men Hong-Chou-Fou en Nankin aangrijpen, vervolgens, omstreeks de helft van april, noordwaarts trekken, aan den mond van de Peiho landen en aanrukken op Pekin. Ik vrees, dat de onderneming geheel en al mislukken zal; en, naar de kennis, welke wij van dat gedeelte des lands bezitten — het is zeer vlak en uiterst ongezond — kan er geen twijfel aan zijn, of wij zullen veel van ons volk door ziekten moeten verliezen. Zelfs al bereiken wij Pekin, zoo heeft de keizer nog steeds Tartarije achter zich, waarheen hij wijken kan, en hem te volgen is eene onmogelijkheid:

dus zal ons doel in het nemen eener stad, welke wij toch niet behouden kunnen, verijdeld en onze magt verzwakt en ontmoedigd zijn.” — Gunstiger drukt de schrijver zich uit omtrent de bereidwilligheid der inwoners van het land, om gemeenschap met onze troepen te houden. » Het volk hier brengt zonder weerzin of vrees ossen en varkens te koop, en onze markt wordt ruimschoots van hoenders, eendvogels, menigerlei visch en alle soorten van keuken-groente en van fruiten, tegen matige prijzen voorzien. Faizanten, hout- en watersnippen en talingen zijn er in overvloed voorhanden geweest. China is in waarheid rijk aan alle voortbrengselen, zoo wel van het dieren- als plantenrijk.”

Londen, 26 *oct.* Men verwacht de bijeenkomst van het parlement voor goed in januarij aanstaande.

— Door den storm, die in den nacht tusschen laatstleden zaturdag en zondag gewoed heeft, is vooral ter hoogte van Ramsgate groote schade veroorzaakt. Onder de schepen, welke totaal verongelukt zijn, behoort het driemastschip *Hope*, dat te Londen te huis behoort, en van Quebec terugkwam. Met moeite heeft men de ekwipagie kunnen redden; maar is niet zoo gelukkig geslaagd met die van het barkschip *Nancy*, welke vermoedelijk tot op den laatsten man is omgekomen. De Belgische oorlogskorvet *Courette* heeft men ter naauwernood, en niet zonder beduidende schade, kunnen redden. Ook op andere punten der kust zijn stukken van vergane vaartuigen aangespoeld.

FRANKRIJK.

Parijs, 26 *oct.* Bij een boekhandelaar alhier is gisteren beslag gelegd op de aankondiging der uitgave van een geschrift, dat ten titel voert: *Lord Guizot, minister van het buitenland in Frankrijk*; bij andere boekhandelaars is ook een vlugschrift van soortgelijke strekking opgehaald.

— In de officiële berigten uit Algerië leest men, dat de gouverneur-generaal, des morgens van den 16den dezer, met zijne staf-officieren te Algiers was teruggekomen, en de kolonne den volgenden dag aldaar verwacht werd. Het doel der expeditie, in het oostelijk gedeelte der provincie, was ten volle bereikt, door de vernietiging van het bewind van *Ben Salem*; en die rijke landstreek, waar de Fransche troepen vroeger nog niet doorgedrongen waren, zal voortaan de markten van Algiers overvloedig van allerlei voortbrengselen kunnen voorzien.

— Onze brieven uit Madrid van 19 october melden, dat de minister van financiën op het punt is om zijn budget voor 1843 gereed te hebben en dat het deficit geene 20 millioen realen zal bedragen. De minister wenscht door de cortes gemagtigd te worden tot het heffen eener buitengewone contributie van 300 millioen realen, waarmede onze leveranciers van den staat konden worden betaald; door dit middel zoude men niet genoodzaakt wezen de openbare ontvangsten aan te raken. Volgens de omloopende geruchten zouden de cortes terstond na derzelver zamenkomst wederom worden ontbonden; werden in de provinciën de verkiezingen reeds voorbereid; strenge maatregelen tegen de drukpers gereed gemaakt en werd *Zurbano* tot dat einde naar de hoofdstad geroepen. De familie van den infant don *Francisco de Paula* heeft te Saragossa eene zeer vleijende ontvangst genoten. Algemeen wenscht men, dat de echtgenoot der koningin een Spanjaard moge zijn.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 23 *oct.* In de zitting van de Tweede Kamer van heden zijn ingekomen twee adressen, als 1°. van baron *Mackay*, referendaris bij den raad van state, en 2°. van jhr. *Beelaerts van Blokland*, adjunct-commies bij het departement van financiën, die verzoeken, bij de te doene keuze tot griffier van de Kamer, in aanmerking te komen. — Hunne namen zullen op de lijst der kandidaten worden geplaatst.

De voorzitter deelt mede, dat, ingevolge artikel 71 van het reglement, door de afdeelingen tot rapporteurs, ten aanzien van het ontwerp tot verandering van artikel 12 der wet op de regterlijke organisatie enz., gekozen zijn de heeren: *van Akerlaken*, voor de 1ste afdeeling; *van Rappard*, 2de afdeeling; *Verwey-Mejan*, 3de afdeeling; *Luzac*, 4de afdeeling; en *Luyben*, 5de afdeeling.

De Kamer gaat over tot de verkiezing van twee leden, die den voorzitter zullen bijstaan in het oppertoezigt over al hetgeen tot het huishoudelijke der Kamer betrekking heeft. Tot stemopnemers worden benoemd de heeren: *Mutsaers*, *van Rosenthal*, *van Heeckeren van Brandsenburg* en *Modderman*.

Bij de stemming voor het eerste lid verkrijgt de heer *Verwey-Mejan* 31 stemmen, *Luzac* 6, *van Panhuys* 1, *de Man* 1, en *Backer* 1.

Bij de stemming voor het tweede lid, erlangt de heer *Luzac* 34 (1) stemmen, *Backer* 3, *Nederburgh* 2, *Schooneveld* 1 en *Repelaer* 1.

Dienvolgens worden de heeren *Verwey-Mejan* en *Luzac* tot leden benoemd, die, ingevolge artikel 14 van het reglement, den voorzitter, tot het bovenbedoelde einde, zullen bijstaan.

Op voorstel van den president, wordt besloten, dat de verkiezing van drie kandidaten tot aanvulling van de opengevallene betrekking van raadsheer in den Hoogen Raad aanstaanden woensdag zal plaats hebben.

De heer *Nedermeyer van Rosenthal* vraagt hierop het woord en zegt, dat, hoe vereerd hij ook moge zijn over de aanwijzing door het hoogste regterlijke collegie, dat hem bij de aanvulling der bedoelde opengevallene betrekking in aanmerking heeft genomen, hij zich echter verpligt acht te verklaren, dat bijzondere omstandigheden hem zouden verhinderen zoodanige betrekking aan te nemen. Indien sommige leden voornemens mogten zijn, hunne stem op hem uit te brengen, dan verzocht hij hun, hunne keuze op een ander te vestigen, daar bij buiten aanmerking wenschte te blijven.

De commissie tot de verzoekschriften doet verslag:

I. Bij monde van den heer *van Panhuys*: 1°. op een adres van verveeners uit de gemeente Wildervank, enz., die hunne bezwaren doen kennen over den bestaanden accijns op den turf en die op de afschaffing dier belasting aandringen; en 2°. op eene memorie, betrekkelijk de maatschappij van weldadigheid. De steller van dat stuk geeft te kennen, dat hij een beproefd middel heeft uitgedacht, waardoor het verder verleenen van subsidiën uit 's rijks kas, tot ondersteuning der gemelde maatschappij, onnoodig zou worden.

II. Bij monde van den heer *Scheers van Harencarspel*, op een adres, waarbij wordt aangedrongen, dat de wetgeving, nopens den waarborg der gouden en zilveren werken, worde herzien.

III. Bij monde van den heer *Menso*, op een adres van 22 veehouders onder Sassenheim, die hun leedwezen uitdrukken over het op het einde der vorige zitting aangenomen ontwerp van wet, strekkende tot verandering der wet van 30 mei 1840, nopens het fonds voor den landbouw.

IV. Bij monde van den heer *Vegilin van Claerbergen*, op een adres van de weduwe *van Diest*, die zich beklaagt over onregt, dat naar haar beweren haar zou zijn aangedaan.

Wordt besloten, al deze verzoekschriften ter griffie neder te leggen, met uitzondering van het laatste, waaromtrent wordt overgegaan tot de orde van den dag.

Daarna wordt de vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.

— De Eerste Kamer heeft, in hare zitting van heden, van de Tweede Kamer ontvangen het ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede. Dat ontwerp is, ter overweging, aan de afdeelingen verzonden. Morgen zal de Kamer zich wederom met deze aangelegenheid bezig houden.

Leeuwarden, [illegible] *oct.* Uit het vroeger medegedeelde drietal is alhier beroepen de Wel. Eerw. en zeer gel. heer *J. P. Harencarspel*, thans predikant te Wageningen.

Ingezonden stukken.

De Java-bank.

De moeijelijke omstandigheden, waarin de Java-bank verwikkeld is, zijn van algemeene bekendheid. Voor wie het niet weet zij het gezegd, dat het kapitaal der bank 2 millioen gulden bedraagt, en de schade, door haar in het boekjaar 1841 — 1842 geleden, de aanzienlijke som van ƒ 963.500 nabij kwam, terwijl het meer dan waarschijnlijk is, dat nog zeer beduidende verliezen het loopende boekjaar zullen kenmerken.

Het kan nuttig zijn openbaar te maken waaraan die treurige toestand van zaken te wijten is. Ik wil trachten dit in weinige regels te samen te vatten. De geledene verliezen zijn gevolgen van:

Gebrekkige instellingen omtrent het bestuur der Java-bank;

Van onzaakkundig beheer;

Van handelingen van het Nederlandsch-Indische gouvernement;

Van een onverklaarbaar stilzwijgend berusten van het Nederlandsch-Indische gouvernement in de handelingen van het bestuur der bank.

De Java-bank, eene particuliere instelling, daargesteld

(1) *Op een der stembiljetten was gesteld;* LUZAC, *het geachte lid uit Leiden.*

bij besluit van den commissaris-generaal over Nederlands Indië, dd. 11 december 1827, n°. 28, naar aanleiding van des konings uitdrukkelijke magtiging, ontving, bij hetzelfde besluit, octrooi en reglement, waarin, onder artikel 38, het bestuur der bank wordt opgedragen aan eenen vasten president, drie directeuren en eenen vasten secretaris, die mede stem heeft bij de deliberatiën. Artikel 39 van het octrooi en reglement zegt, dat de president en secretaris door den gouverneur-generaal in rade zullen benoemd worden; artikel 40, dat de directeuren jaarlijks gekozen zullen worden in eene algemeene vergadering van stemgeregtigde deelhebbers, welke te Batavia zal worden gehouden, en dat de aftredende directeuren telkens wederom verkiesbaar zijn. (1)

Het zijn deze instellingen, omtrent het bestuur der Java bank, welke ik gebrekkig genoemd heb. Immers door de benoemingen van president en secretaris door het gouvernement, op jaarwedden van ƒ 18,000 en ƒ 12,000, ontstaat, van de zijde der benoemden, eene verpligting aan het gouvernement, welke niet dan hinderlijk zijn kan, wanneer het de belangen der bank tegenover de belangen van het gouvernement geldt; wrijvingen, welke gestadig voorkomen, en onder een koloniaal beheer moeijelijk te vermijden zijn.

De vrijlating tot benoeming van directeuren voor de bank, uit de deelhebbers der te Batavia in den handel gevestigde huizen, mag nog ondoelmatiger genoemd worden. Maar al te dikwijls strijden de belangen der bank met de particuliere belangen van zulke directeuren; vooral dan, wanneer er sprake is omtrent het verleenen van crediet. Van het handelhuis T. R en comp. was de deelhebber R. verscheiden jaren directeur der Java-bank. Dat huis staat op de lijst van dezulken, die onvermogend waren, aan hunne verpligtingen ten aanzien der bank te voldoen.

Als de tweede oorzaak van do verachtering der bank noemde ik een onzaakkundig beheer. Ik moet vermijden op dit punt wijdloopig te worden. Eéne daadzaak zal trouwens genoegzaam het bewijs leveren. Wij kennen het kapitaal der bank: ƒ 2,000,000. Met deze geldmiddelen ten grondslag, verleende het bestuur der bank zoodanig roekeloos crediet aan het handelhuis W. S. en comp., dat daarop in het laatst afgeloopen boekjaar ƒ 796,000 moest worden afgeschreven. Men oordeele hieruit over de soliditeit der handelingen van het bestuur der bank, en men zal mij gaarne van meerder bewijs ontheffen.

De handelingen van het gouvernement van Nederlands Indië werkten krachtdadig mede, om de Java-bank te gronde te brengen. Het is reeds vóór mij gezegd, doch het kan niet genoeg gehoord worden, dat de gouvernements-beschikkingen de onvermijdelijke strekking hebben, om geheel Java in staat van insolventie te brengen (2), Java heeft behoefte aan eene aanzienlijke hoeveelheid invoer-goederen, maar bezit geen andere middelen om dien invoer te betalen dan de voortbrengselen van deszelfs grond. Wanneer men alzoo aan Java de beschikking niet laat over eene genoegzame hoeveelheid voortbrengsels, tot vereffening van den invoer, dan brengt men die bezitting groot nadeel aan, handelt men onregtvaardig, onstaatkundig. En wat doet het gouvernement? Het berooft Java, zonder op de behoefte voor remise te letten en zich daarnaar te regelen, van bijna alle produkten, door dezelve voor gouvernements-rekening naar het moederland over te voeren, belet hierdoor grootendeels het remiteren voor de ingevoerde waarde door partikulieren, en laat alzoo aan Java slechts deze keuze: ontbering van behoefte, of: ongehoorde opofferingen om dezelve te betalen.

Het onvermijdelijk gevolg dezer onzaakkundige handelwijs was, dat de, trouwens naar gelang der behoefte onbeduidende bezendingen, klinkende munt even spoedig als dezelve op Java door het gouvernement werd aangebragt, door partikulieren als remise werd uitgevoerd; dat er alzoo immer dringende behoefte aan klinkende munt gevoeld werd; dat de handel der particulieren met Nederland langzamerhand wegkwijnde, en, wat nog handel genoemd wordt, zich pijnlijk wringt onder den ijzeren scepter van een verderfelijk monopolie-stelsel. Waar handel kwijnt en wegsterft, daar kiemt schade voor eene bank als de Javaansche. Het eene fail-

(1) Zie artikel 49, 50 en 51 van het vernieuwd octrooi en reglement voor de Javaansche bank, vastgesteld bij besluit van den gouverneur-generaal van Nederlands Indië, dd. 17 juli 1837, n°. 1, welke, kleine wijzigingen uitgezonderd, hetzelfde zeggen.

(2) Zie » *Belangen van Nederland en Nederlands Indië.* — Haarlem, bij de wed. LOOSJES. 1841.” Ook voor hetgeen tot deze zinsnede betrekking heeft en volgt.

lissement ging voor, het andere volgde. De bank bragt zware offers, doch was onmagtig het kwaad te stuiten. Dat kon het gouvernement alleen.

En wat deed het gouvernement om Java, om den handel, om de bank te hulp te komen? Het bragt groote hoeveelheden koper-geld in den omloop op Java, waarvan 600 stuks bij gouvernements-besluiten verklaard werden vijf gulden zilver te vertegenwoordigen, ofschoon niet meer dan een paar gulden metaal-waarde bezittende. »Deze munt zou men wel niet van Java uitvoeren," — zoo hoorde men van dezen en genen beweren, en met regt. De koperen munt bleef, maar den handel was de bodem ingeslagen.

Als eene 4de aanleiding, tot de door de Java-bank geledene verliezen, heb ik genoemd een onverklaarbaar stilzwijgend berusten van het Indisch gouvernement in de handelingen van het bestuur der bank.

Men leze artikel 2 (3) van het octrooi en reglement der bank, waar gezegd wordt, dat de koning het octrooi, aan de bank verleend, zal kunnen intrekken, wanneer Z. M. oordeelde, dat de bank niet beantwoordde aan het oogmerk harer instelling. Om Z. M., door tusschenkomst van het Nederlandsch-Indische gouvernement, in staat te stellen een oordeel over de bank te kunnen vellen, benoemde men eenen gouvernements-commissaris, belast met het voorzitterschap in de commissie tot opname van de jaarlijksche balans (4). De directie der bank werd voorgeschreven, aan den commissaris-voorzitter der commissie alle inlichtingen, zonder uitzondering, te geven, welke gevraagd werden (5). Uit deze verordeningen blijkt het, dat het Indische gouvernement niet voorbij zag de dure verpligting, welke op hetzelve berust, om met het beheer en de handelingen der bank bekend te zijn; en hoe kon dit ook anders, daar, bij besluit van den commissaris-generaal, dd. 11 december 1827 n°. 29, bepaald was, » dat de actiën der Java-bank zullen zijn een wettig middel van geldbeleg voor de weeskamers, de administratie der weduwen-, weezen- en pensioenfondsen, de godshuizen en gestichten van liefdadigheid, mitsgaders voor personen, die de zaken van onmondigen en afwezigen beheeren (6)."

En hoe is aan die zoo gebiedend sprekende verpligting beantwoord? Men oordeele. Alle verrigtingen der bank, waaronder, als getuige van de ongeschiktheid van het bestuur, de aan waanzin grenzende uitbreiding van het te verleenen crediet, — alles werd door den commissaris, of, wat hier hetzelfde zegt, door het Indische gouvernement, zoo al niet goedgekeurd, dan toch stilzwijgend voorbijgegaan. Terwijl een ieder, die verder zag dan het oogenblik reikte, beweerde, dat de bank, op den ingeslagen weg voortgaande, wat vroeger of later vallen moest, en met huivering de gevolgen daarvan te gemoet ging; terwijl, naar men zegt, waarschuwende stemmen zich hooren lieten, dommelde men, kortzigtig, langs den ouden geleidelijken weg voort. Alsof bank en kolonie niets met elkander gemeen hadden; alsof een gouvernement hoogere belangen heeft dan de bevordering en bescherming van de welvaart der ingezetenen, zag men toe, zonder te handelen, afwachtende wat de toekomst baren wilde. Dat deed men in stede van Z. M. voor oogen te brengen, dat het tijd was, het bestuur der bank met klem voor te houden, dat Z. M. meer solide handelwijzen vorderde, of wel genoodzaakt zijn zou, hoe noode ook, van de voorbehoudene magt gebruik te maken, het octrooi in te trekken, om zware verliezen te voorkomen. Het gold hier het belang van weduwen en weezen, van liefdadige gestichten, van afwezenden en ouden van dagen, algemeen belang, wat elk gouvernement verpligt is voor te staan en te beschermen, verpligt in den volsten nadruk van het woord, en..... men zweeg.

Men zegge niet, dat ik niet weten kan of deze maatregel, *toen het nog tijd was om groote schade te voorkomen*, al of niet aan Z. M. is voorgedragen: ik wijs op de voortduring van denzelfden staat van zaken, en antwoord, dat ik hierin niet twijfelen wil, niet mag. Had het Nederlandsch-Indische gouvernement zulken maatregel voorgedragen, wat had den koning weerhouden er gevolg aan te geven? Waarom zou de koning het niet gewild hebben? Het gold het belang van velen zonder opoffering voor anderen.

Het ligt buiten mijn bestek om te onderzoeken, of, en in hoe ver, het Indische gouvernement aansprakelijk gesteld worden kan voor de geledene verliezen. Voor een toestemmend antwoord, op het eerste gedeelte dezer vraag, pleit veel. Wij hebben gezien, waardoor de Java-bank zware verliezen leed en nog lijden zal. Die vraag te beantwoorden was wat ik mij voornam. Wat er gedaan worden kan, om haar uit hare moeijelijke omstandigheden te redden, geledene verliezen door later te verkrijgen voordeelen uit het geheugen te wisschen, haar op hechter grondslag te vestigen, — daarvan kan in een volgend artikel de spraak zijn.

A....., october 1842. V. P.

(3) Zie artikel 3 van het vernieuwd octrooi en reglement.

(4) Zie artikel 57 en 58 van het vernieuwd octrooi en reglement.

(5) Zie artikel 84 van het vernieuwd octrooi.

(6) Zie artikel 16 van het vernieuwd octrooi.

De troonrede.

Het is een plegtig, gewigtig oogenblik, wanneer de koning zelf te midden der volksvertegenwoordigers verschijnt, om hun mede te deelen welke lotgevallen het volk gedurende een jaarkring ondervond, welke verwachtingen gekoesterd worden voor het te beginnen nieuwe staatsregtelijke tijdvak. Het laatste gedeelte vooral van zulk eene aanspraak is, uit den aard der zaak, eene openlegging der beginselen, volgens welke de ministers wenschen te handelen, terwijl het eerste eene bevestiging bevat van slechts ten deele of niet als stellig zeker bekende daadzaken. Het is dus steeds gewigtig de troonrede van alle zijden te beschouwen, ze te ontleden, deszelfs duisterheden op te helderen, en het geheel te ontdoen van dat klatergoud, waarmede men soms de vooruitstekende deelen van zulk eene redevoering omgeeft. — Ik moet bekennen, ons ministerie heeft dit alles echter zeer gemakkelijk gemaakt; geene kunstige wendingen, geene redekundige figuren; maar duidelijk, plat-weg wordt in de troonrede alles gezegd, wat men der natie wilde mededeelen. Men kan dit onder de volgende hoofden brengen.

a. Pligtplegingen. Aan de jonggehuwde vorstelijke personen, aan de natie;

b. Wenschen en verwachtingen. Waar vorst en volk vereenigd zijn, moet de zegen van het Opperwezen volgen. Mogt dit waar zijn, dan kon de welvaart des volks goedkoop en zonder moeite verkregen worden;

c. Goede tijdingen, die geen nieuws bevatten. In Oostindië is het rustig; schoolwezen en wetenschappen zijn niet achterlijk. Men had er bij kunnen voegen: de straatwegen beantwoorden aan hun doel, de dijken hebben op eene gewenschte wijze de lage landen beveiligd, enz.

d. Gewone tijdingen, die in ons land alle troonredenen moeten versieren. Verschillende commissiën, die met het ontwerpen van wetten bezig zijn, kunnen hunnen arbeid niet ten einde brengen; de belastingen zijn ontoereikend, er moeten nieuwe geschapen worden;

e. Slechte tijdingen, die wel geen nieuws bevatten, maar die men niet uit 's konings mond verwacht had. De tuighuizen der zeemagt zijn ledig, de verdediging te lande is ongenoegzaam. De welvaart vermindert, de politie is slecht; de Oostindiën kunnen niet zoo veel geven als men verwacht had, enz

Men ziet uit deze korte opgave, dat de zaken alles behalve fraai staan; maar men trooste zich. In deze eeuw is het heil des volks door geld te verkrijgen; geld geeft legers, geld geeft vloten, geld kan de politie verbeteren, geld de nijverheid opwekken, geld de misrekeningen verbeteren, die men omtrent de Oostindiën, zeker bij ongeluk, begaan heeft; geld dus in alles is goed. Gelukkig, driewerf gelukkig! ons ministerie zal geld scheppen. Het heeft nieuwe belastingen bedacht, nieuwe middelen tot ons heil. Ontvangt onze pligtplegingen, Groote Mannen! die voor niets terugdeinst! Scheppende vernuften, geniet den lof en de bewondering der natie in volle mate! — Of is het geen reuzenwerk, in Nederland nieuwe belastingen te bedenken? Of behoort er geen moed toe, het arme volk nog meer te laten torschen? Ja, geeft het geene groote mate van vastberadenheid te kennen, dat men eenen beminden koning aan zijn volk durft laten zeggen, dat, in vollen vrede en diepe rust, de schuld vermeerderd is, en dat er nog eenige belastingen moeten ingevoerd worden, niettegenstaande de natie onder zware opbrengsten gedrukt gaat, die men gaarne wilde verminderen: en dat alles, terwijl de gewigtigste bestaansbronnen dierzelfde natie lijden? Waarlijk, zoo iets is in ons vaderland alleen mogelijk, kan ook alleen bij ons gelukken. Maar, Groote Mannen, Excellente Ministers! waar zal dat op den duur heen? Het is zoo, gijlieden hebt het gezegd, de natie is gesteld op hare inrigtingen, en er mag dus niets bezuinigd worden, want dit is onmogelijk, wanneer alle duizendtallen van ambtenaren bewaard worden, welke die fraaije inrigtingen vormen; maar desniettemin, Groote Mannen, waar zal het heen? Hoe vele jaren zullen de zaken nog op deze wijze aan den gang kunnen gehouden worden? Hoe dikwerf zult gijlieden nog nieuwe belastingen kunnen uitvinden? Of hebt gij plan, even als de koopman, wiens verliezen de winsten overtroffen, weldra uitstel van betaling te vragen, en dan de schuldenaars van den staat aan de zucht der natie, om hare instellingen te bewaren, op te offeren? Wat zal toch wel opgeofferd dienen te worden? Of zou er mogelijkheid zijn, onophoudelijk meer te nemen uit de zakken der inwoners dan er inkomt? Mogt gij deze kunst uitgevonden hebben, dan, waarachtig, zijt gij grooter dan de grootsten.

Aan de Redactie.

Nadat uw geacht blad het zoogenoemde autoriteiten-diner, gegeven in ons stedelijk gebouw, tot nut en genoegen daargesteld, zoo sierlijk met kleur en geur der vergetelheid ontrukte, gebeurden er sedert dien tijd nog vele zonderlinge dingen.

Na dien smakelijken maaltijd, dacht men hier algemeen, dat er nu genoegzaam voor het vermaak gedaan was, en men eindelijk eens zou denken gevolg te geven aan de nuttige strekking van het lokaal.

Dan, helaas! Na menigen benaauwden avond, op welken soms vreemdelingen de opgepropte miniatuur-schouwburg-zaal op eene onzachte wijze de deur werd aangewezen; of na *menigmaal in stikkens-gevaar geweest te zijn* in de trekschuitvormige concertzaal, alwaar, ter klankbevordering, het zoo ondoelmatige orchest een vrij triviaal koffijhuis-buffet tot *vis à vis* heeft; na dat alles geduldig te hebben doorgestaan, — wacht men nu nog te vergeefs naar het oogenblik, waarop ons lokaal een wezenlijk nuttig doel zal bereiken, ten zij men het ten algemeene nutte oordeelt, dat hetzelve als een aardig productief schaapje geschoren wordt.

Wel hoorde men gewagen van een voornemen om in dit kunststuk van mislukte bouworde, ter eeuwige waarschuwing! eene bouwkundige teeken-akademie of iets dergelijks te stichten, — maar eigenlijk was er geen denken aan; en zulks was dan ook waarlijk niet te vergen, zelfs al werd de kastelein genoodzaakt zijne kamer daartoe af te staan, en al liet men zijn ledekantje uit de koffijkamer, ten algemeene nutte, wegruimen: want èn lokaal èn behoorlijk licht, dit alles ontbreekt in dit toover-paleis.

Een gymnasium of iets dergelijks er in te lokken, kon evenmin; bovendien is de binnentrap zoo steil, en zijn de baksteentjes van het *grandiose peristile* zoo hard, dat men daaraan waarlijk het jonge Nederland niet konde wagen, al brandde men dag en nacht de geweldig lange ijzeren profijters, buiten om den hoek der deur, vlak tegen den gevel gesteld.

Eene hoop, nogtans, scheen zich te zullen verwezenken. In den jare 1841, namelijk, werd alhier een natuurkundig genootschap opgerigt; hetzelve nam bijzonder op, en vond eene algemeene belangstelling; het paste juist in de zaal, dien oogappel van ons bestuur! Deze werd dan ook toegestaan, en, zoo het heette, schier te geef.

Wel werd er steeds weinig aanmoediging gegeven; wel werd, vrij onwellevend, zonder vooraf te waarschuwen, de zaal op de toegestane avonden aan TERPSICHORE's aanbidders afgestaan, — dit alles getroostte men zich; want op welke égards kon deze nog zoo jonge vereeniging rekenen?

Bij den aanvang van het tweede jaar aarzelde men wel eenigzins, zich aan die zelfde grillen bloot te stellen, — doch men scheen er op gesteld, dat deze in hare soort alhier eenige inrigting, in een lokaal, tot nut en genoegen bestemd, bleef huizen. Men beloofde dan ook wonderen (helaas! mondeling.) Men zou de zaal voor weinig afstaan (helaas! mondeling.) De kastelein, niet de zaal, — welk eene fijne onderscheiding! — moest meer salaris hebben, dan voor elke andere festiviteit, al duurde deze den gánschen nacht door; en men vond zijn verhaal op olie en vuur. Een klein hoedenhokje werd, bij gebrek aan beter lokaal, tot bewaarplaats der instrumenten beloofd, (helaas! mondeling.) enz. enz. enz.;

Wat gebeurde inderdaad? Bij te veel bouwen op goede trouw, ging men geen schriftelijk contract aan, en de huur steeg geweldig, toen men eenmaal in de val zat.

Het instrumenten-kamertje, — reeds de garderobe van den kastelein geworden, — moest menigmaal in- en opgeruimd worden voor de hoeden en mantels der dames, welke ten schouwburge togen; en natuurlijk, want anders had de man, die dezelve ophangt, registreert en surveilleert, zijn dubbeltje gemist; een salaris dat de physici niet konden geven, omdat deze eenvoudige luidjes, wegens de meestal ijskoude zaal, hunne jasjes aanhielden.

De vele en kostbare instrumenten moesten bij die verhuispartij telkens, op brekens-gevaar, zekeren steilen trap opgedragen worden. Maar wat deerden eenige honderden guldens aan instrumenten! Men offerde wel beenen en armen op aan dien steilen trap.

In zulke worstelingen eindigde het tweede jaar van het genootschap, en de rekening kwam de vereeniging verbazen, maar vooral bedroeven. Bidden en vertoogen hielp niets. Men gaf eerbiedig maar ernstig eenige der gemelde bezwaren te kennen. Men antwoordde alleenlijk maar op de beantwoordbare gedeelten der brieven. Schrijven baatte dus niets; de boodschap bleef: *betalen!*

Om alle botsing voor te komen, besloot men dan ten

minste een klein instrumenten-hokje te bedingen, en op die voorwaarde den onregtvaardigsten eisch te voldoen. — Maar welk eene vermetelheid! aan een bestuur eene voorwaarde te stellen! Het was immers niet te gelooven, niet aan te hooren! Zeer uit de hoogte werd dan ook geantwoord — want de verbolgenheid en verontwaardiging waren ten top — men duldde geene *mitsen*; en, zonder in eenige schikking te willen treden, voor nu of in het vervolg, — ten zij mondelinge — werd de verhoogde som het genootschap afgeperst tegen alle regt en billijkheid.

Ziedaar dan het zoo veel goeds willende genootschap genoodzaakt naar elders eene schuilplaats te zoeken; elders dan in dat zoo doelmatig tot nut en genoegen ingerigt gebouw, waar plaats voor alles ontbreekt!

Het genootschap oordeelde zeer wijsselijk, dat het met de beeren en tijgers — vooral wanneer zich *vossen* in hun gezelschap bevinden — slecht eten is, en, door te betalen, ten minste de eer, — in plaats van het geld, — aan zich te behouden, en de roef ten algemeene nutte niet meer af te huren, uit angst voor den *kwaden kapitein*.

Ziedaar hoe in ons stedeke de kiemen van nuttige inrigtingen aangewakkerd worden.

N......, 19 october 1842.

Een vijand van tirannetjes.

Burgerlijke Stand.

TE ARNHEM:

Van 20 tot en met 28 oct.

Gehuwd: G. Lap met C. Berntsen. — L. Hulsman met H. Ophuisen. — M. van Betuw met A. Kip. — T. Roelofs met G. Engelen.

Bevallen: C. de Vries, geb. Bongers, D. — R. van der Vegt, geb. Hamer, D. — J. Jansen, geb. van den Hogen, Z. — M. Lucas, geb. Gardingen, Z. — F. Kasteelen, geb. Strick, Z. — J. van Koppenhagen, geb. van Marlem, Z. — A. Jansen, geb. Goedings, Z. — J. H. Bremer, geb. de Haas, D. — W. C. de Ligt, geb. Dalmeijer, D. — M. Rutgers, geb. de Ridder, Z. — M. E. C. Boumann, geb. Janss, Z.

Overleden: J. Troost, echtgenoot van M. D. Turr, 76 j. 4 m. 20 d. — Mr. J. Vincent Westrik, echtgenoot van C. E. Paradijs, 40 j. 6 m. 16 d. — H. Mentink, weduwenaar van G. F. Kock, 48 j. 7 m. — J. de Greef, 53 j. — H. Hendriks, 1 j. — J. Bouwmann, 3 d.

TE NIJMEGEN:

Gehuwd: A. Boekhoorn met P. C. Niessen. — W. W. Walraven met E. Arnoldussen. — J. van Breenen met A. M. Huijberts. — W. Jansen met J. T. van Baal. — P. Margref met M. Kropman. — F. Rutten met H. Wijenberg.

Bevallen: E. Engelen, geb. Schrievers, D. — H. Korbeeck, geb. Cornelissen, Z. — G. Ornstein, geb. van Minden, D. — A. C. Theijsen, geb. Witman, D. — A. Jansen, geb. Scheers, D. — J. Geurts, geb. Peters, Z. — W. Coenradie, geb. Nieuwenhof, D. — M. C. Luermans, geb. Hoogenboom, Z. — J. H. Pompe van Meerdervoort, geb. van Goor, D. — A. M. Prudon, geb. de Jager, Z. — M. J. Franssen, geb. Regters, D. — A. Peters, geb. Hoenselaar, Z. — W. van Haalen, geb. Schoester, D. — J. Rijnders, geb. Budding, Z. — J. Boucher, geb. Reijnen, Z. — A. Hofkens, geb. Lamers, D.

Overleden: T. Lamers, 60 j. — G. de Bruin, geb. Janssen, 80 j. — J. Baltus, 2 j. — A. van Heumen, 7 j. — A. Scheers, 35 j. — J. de Bruin, 5 j. — F. P. W. van Hinsbergen, 23 j. — L. Braber, 3 j.

TE ZUTPHEN:

Gehuwd: G. Plettenburg met J. J. M. Nijboer.

Bevallen: J. Semmelink, geb. Brinkman, Z. — G. Anten, geb. Barink, Z. — E. E. Siebelink, geb. Lemmen, D. — M. E. Langenhagen, geb. Timan, Z. — G. S. Vredenburg, geb. Slot, D. — A. C. Mulder, geb. Piek, Z. — C. W. Loggen, geb. Hoowij, Z. — A. M. ter Hoeve, geb. Visser, D. — W. Nagtegaal, geb. Vobland, Z.

Overleden: A. M. Pleiner, 47 j. — J. C. Ekkelboom 1 j. 6 m. — G. Kemink, 61 j. — J. Wiijes, 18 d. — P. Boonsaaijer, 66 j. — H. Hendriksen, 2 j. — H. Cornegoor, 69 j. — J. W. de Klerk, 2 j. — J. Petit dit de la Roche, 77 j.

TE TIEL:

Gehuwd: Geene.

Bevallen: S. M. Westerlage, geb. Smits, D. — D. Post, geb. van Levendaal, Z. — W. van der Logt, geb. Herts, D. — J. H. van Olst, geb. Walen, D. — S. Koppen, geb. Franken, D. — G. van Adelsbergen, geb. van den Borg, Z.

Overleden: T. van Mil, weduwe van L. Poers, 79 j. — J. H. Hittinger, 4 m.

Advertentiën.

Spaarbank te Zutphen.

COMMISSARISSEN DER SPAARBANK TE *ZUTPHEN* brengen bij deze ter kennis van belanghebbenden, dat, alzoo de Koninklijke goedkeuring op het gealtereerd en geamplieërd reglement is ingekomen, de Spaarbank met 1°. Januarij 1843, naar de voorschriften van dat gealtereerd en geamplieërd reglement, en onder den Heer *D. EVEKINK*, als Bankhouder, zal worden geopend.

Zij, die bij de ontbinding der oude Spaarbank hunne ingelegde gelden, tegen eene rente van 3 percent in het jaar, willen doen overschrijven, kunnen zich daartoe, zoomede tot het ontvangen van nadere inlichtingen, het gewijzigd reglement betreffende, alle Zaturdag avonden, van 7 tot 8 ure, aan het gewoon Locaal der Bank, bij Commissarissen vervoegen.

De op 31 December 1842 niet afgehaalde of overgeschreven gelden, zullen, overeenkomstig artikel 10 van het oude reglement, ingevolge reeds gedane bekendmakingen, onder de bewaring van Kerkvoogden der Hervormde Gemeente alhier gesteld en alsdan geheel *renteloos* worden.

Zutphen, 12 October 1842.

Commissarissen voornoemd:
D. EVEKINK,
A. G. WIJERS,
R. W. TADAMA,
J. D. LANGENBERG,
M. A. HOLSBOER.

Mr. *P. P. EVERTS*, Notaris te *Twello*, zal, ten verzoeke zijner Principalen, ten huize van *W. J. VAN ENTER*, te *Twello*, op Zaturdag den 5den November 1842, des morgens ten 10 ure finaal verkoopen:

Drie aanzienlijke en uitgestrekte

BOEREN-ERVEN,

Den BEUKELAAR, HOFENK en BOLKHORST

genaamd, aan elkander zeer aangenaam gelegen aan den Straatweg van *Deventer* op *Utrecht*, op den *Teuge*, onder *Twello*, op eenen afstand van $1\frac{1}{2}$ uur van eerstgemelde stad, en wel in de volgende perceelen en massa's, als:

Eerste perceel. DEN BEUKELAAR, bestaande in HUIS met SPIJKER en verdere GEBOUWEN; allerbeste tiendvrije BOUW- en WEIDELANDEN, HAKHOUT, OPGAANDE BOOMEN en VELDGROND; ingezet op . . . . . . *f* 13940.

Tweede perceel. DEN HOFENK, bestaande in een kapitaal BOUWMANSHUIS en verdere GEBOUWEN, allerbeste BOUW- en WEIDELANDEN, benevens AKKERMAALSBOSSCHEN, OPGAANDE BOOMEN en PLAGGEVELDEN; staande op . . . . *f* 13800.

Derde perceel. DEN BOLKHORST, bestaande in een aanzienlijk BOUWMANSHUIS met verdere GEBOUWEN, met allerbeste BOUW- en WEIDELANDEN en OPGAANDE BOOMEN; staande op . . . . *f* 7000

Vierde perceel. Een stuk BOUWLAND met HAKHOUT, in het Erve *den Hofenk*, gelegen aan den Steenweg; staande op *f* 2500.

Bij den toeslag zal het 2de en 4de perceel, daarna het 1ste, 2de en 4de perceel en dan alle perceelen in massa geveild worden.

Informatiën zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *EVERTS* te *Twello* en van Mr. *H. W. JORDENS*, Procureur te *Deventer*.

§ † § De Curator in het Faillissement van *IZAAK WOLF*, te *Zalt-Bommel*, roept bij deze alle bekende en onbekende schuldeischers in dat Faillissement, de pand- en hypotheek-hebbenden daaronder begrepen, op, om te verschijnen op Dingsdag den 22sten November 1842, des voormiddags ten 10 ure, in de gehoorzaal der Regtbank te *Tiel*, ten einde voort te gaan met de verificatie der schuldvorderingen; zijnde de werkzaamheden, dien betreffende, door den Heer Regter-Commissaris bij de verificatie van den 25sten October jl. tot dien dag uitgesteld.

De Curator voornoemd,
W. F. G. VAN LIDHT DE JEUDE.

† † † Fatsoenlijke BURGERLIEDEN binnen *Arnhem*, welke genegen zijn, en geschikte gelegenheid hebben om ten hunnen huize eene TAFEL voor *acht* tot *tien* HEEREN te houden, gelieven zich, met opgave van naam en voorwaarden, deswege per gesloten briefje aan den Uitgever dezer te adresseren, onder de Letters H. B.

Manufacturen.

F. MÄHLER, in de Korte Hofstraat te *Zutphen*, heeft de eer te berigten, dat hij de Stoffen voor het Wintersaisoen heeft ontvangen; als: CRÊPE CHINÉ, en CRÊPE PARISIENNE, AGOLINE, ALPACAS; Engelsche, Fransche en Thibet MERINOSSEN; de nieuwe modellen van MANTELS en CRISPIJNS, MANTEL STOFFEN en OMSLAG-DOEKEN, GROS DE NAPLES en meer andere ZIJDEN STOFFEN. — Voorts: Fijne LAKENS, BUKSKINGS, DRAP DE ZEPHIR, DUFFELS, BEVERS, FLANELLEN en BAAIJEN, als ook Wollen en Katoenen GESTIKTE DEKENS, en meer andere Artikelen, tot het vak behoorende.

† † † De ondergeteekende heeft de eer de Dames te berigten, dat hij heden van *Parijs* heeft ontvangen, de Modellen der WINTERHOEDEN.

Neemt de vrijheid zich te recommanderen, onder verzekering eener prompte en civiele bediening.

Arnhem, 29 October 1832.

C. L. SCHENK,
Vijzelstraat

PORTRAITS AU DAGUERREOTYPE,

en une minute dans un salon bien chauffé.

Prix 10 fl. ou 15 fl. avec un cadre orné.

Les personnes qui voudraient faire faire leurs portraits chez elles, payeront 5 florins de plus, et sont pries de prévenir 24 heures d'avance, et pour les environs 48 heures; de 10 à 3 heures.

DERVILLE,
au café de Mme PULSERS, *à Arnhem.*

Nota. *Si malgré la beauté et la ressemblance des portraits, les personnes ne se trouvaient pas satisfaits, elles auront le droit de faire refaire leurs portraits ou de les rendre. Un temps sombre et même pluvieux est aussi favorable que le soleil.*

† § † Ten huize van *E. JANSEN*, te *Elden*, op Maandag den 29sten October 1842,

BAL

Aanvang des namiddags ten half vijf ure; entrée *f* 1.25, geldende bij de vertering. — Gaarne zou bovengenoemde, zoo als vroeger, op Woensdag den 2den November, om aan het algemeen verlangen te voldoen, eene tweede Bal hebben gegeven, ware hem zulks door den Edel Achtbaren Heer Burgemeester veroorloofd geworden.

Elden, den 27sten October 1842.

E. JANSEN.

DILIGENCE-BERIGT

B. HEIJDEMAN, *Dz.*, te *Doesborgh*, heeft de eer ter kennis van het Publiek te brengen, dat hij, te rekenen van den 1sten November 1842, DAGELIJKS van *Zutphen* over *Dieren* naar *Doesborgh*, *vice versa*, zal doen vertrekken eene DILIGENCE, welker dienst in onmiddellijk verband zal staan met de onderneming van de mede-ondergeteekende, *H. S. VAN HEUMEN*, te *Arnhem* en waardoor men, des verkiezende, *aan de respective Kantoren der beide Ondernemingen, plaatsen doornemen*, EN ZONDER OPONTHOUD vertrekken kan, van *Zutphen* naar *Dieren*, *Doesborgh*, *Arnhem*, *Utrecht* en *Amsterdam*, *vice versa*; terwijl hierdoor overigens de gelegenheid wordt aangeboden om naar *'s Gravenhage*, *Rotterdam*, *Leiden*, *Deventer*, *Nijmegen*, *Kleef*, enz., te reizen.

KANTOREN:

Te ZUTPHEN, ten huize van *HIDDINK*, in het Logement *de Klok*.

Te DIEREN, ten huize van *BRINKHORST*, in het Logement *de Kroon*.

Te DOESBORGH, ten huize van de Weduwe *HEIJDEMAN*, in het Logement *het Hof Gueldria*.

Te ARNHEM, ten huize van de Weduwe *H. S. VAN HEUMEN*, op de St. Jansplaats.

Te UTRECHT, ten huize van *H. O. VAN MUNSTER*, in het Logement *de Vergulde Ploeg*.

Te AMSTERDAM, ten huize van *J. THEBEN*, op de Botermarkt, in *de Druif*, op de hoek van de Reguliers-Dwarsstraat.

VERTREK:

Van *Zutphen* naar *Dieren* en *Doesborgh*: des morgens ten $4\frac{3}{4}$ ure.

Van *Doesborgh* naar *Dieren* en *Zutphen*: des avonds ten 6 ure.

Van *Doesborgh* naar *Arnhem*: des morgens ten $5\frac{3}{4}$ ure.

Van *Arnhem* naar *Doesborgh*: des avonds ten 5 ure.

Van *Arnhem* naar *Utrecht*: des morgens ten 8 ure.

Van *Utrecht* naar *Amsterdam*: des middags ten 2 ure.

Van *Amsterdam* naar *Utrecht*: des morgens ten $6\frac{1}{2}$ ure.

Van *Utrecht* naar *Arnhem*: des morgens ten $10\frac{1}{2}$ ure.

Tarief voor Reizigers:

Van *Zutphen* naar	*Dieren* en *Doesborgh* of terug	*f* 0.80.
» » »	*Arnhem* . . . . »	» 1.35
» » »	*Utrecht* . . . . »	» 3.35.
» » »	*Amsterdam* . . . »	» 5.15.

De beide Ondergeteekenden bevelen zich in de gunst van het Publiek, terwijl zij door zindelijk en welingerigte Diligences, als door het spoedig overvoeren van Reizigers en Goederen, geene moeite, zorg noch kosten zullen sparen, om de goedkeuring, die de laatst Ondergeteekende sedert twaalf jaren zoo ruimschoots heeft mogen wegdragen, zich ook in deze waardig te maken.

Arnhem en *Doesborgh*, den 18den October 1842.

B. HEIJDEMAN, Dz.
H. S. VAN HEUMEN.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.